

Fagplan for tangentinstrumenter

MÅL for undervisningen:

Eleven skal oppleve mestring og musikkglede

AKTIVITETER:

Samspill

Ved samspill må elevene være lydhøre for hverandre, og det utvikler konsentrasjon og evne til større fokus. Fellesskap og kommunikasjon blir tydelig det oppleves positivt å mestre sammen med andre.

Veksling mellom notebasert tilnærming og gehørspill.

I notebasert tilnærming får elevene kjennskap til både besifring og noter.

Besifring henger sammen med harmonilære og teori, og er anvendbart i forhold til akkompagning.

Noter som skriftspråk er et nyttig hjelpemiddel for å utøve musikk.

Eleven får lære å lese noter, samt å skrive ned egne- eller andres melodier.

Med gehørspill får elevene spille det de hører istedenfor det de leser.

Ved innlæring via øret ”oppdages” musikken på en annen måte enn ved notelesing.

Veksling mellom notebasert tilnærming og gehørspill er også med på å gi forståelse for musikkens grunnelementer.

Eleven blir kjent med rytme, melodi og harmonier både visuelt og auditivt.

Improvisasjon

Eleven begynner med enkel improvisasjon over en melodi eller en rytme. Senere kan eleven lære å improvisere over akkorder og i ulike stilarter. Aktiviteten er med på å utvikle kreativitet og fantasi.

Musikkorientering

Eleven skal få opplæring i ulike sjangere og tidsepoker. Kjennskap til klassisk og rytmisk musikk bidrar til at de senere vil bli i stand til å velge innenfor ulike stilarter.

Lytting

Elevene vil bli opplært til å være aktivt lyttende når de spiller aleine eller sammen med andre.

Elevene vil også få utviklet evnen til å lytte ved å høre på ulike elevopptredener/gå på konserter.

Det vil bli lagt vekt på å gi elevene tillit til sitt eget øre og trygghet på egne musikalske forestillinger.

Opptredener/forestillinger

Å delta på konsert er en del av undervisninga. Eleven skal få mulighet til å opptre alene eller i samspill.

For noen oppleves det tryggere å opptre sammen med andre. En konsert kan gi motivasjon til øving,

det å ha et mål å jobbe mot gir motivasjon til å yte ekstra.

Kjennskap til

instrumentet/Teknikk

Eleven skal få lære tekniske ferdigheter og bevissthet om forholdet instrument og kropp.

Riktig sittestilling og handstilling er viktig for å utvikle en god teknikk og for å unngå belastningsskader.

ARBEIDSFORMER OG

ORGANISERING:

Undervisningen er organisert som individuell og noen ganger som gruppeundervisning.

Læreren tilrettelegger for variasjon i læringsaktivitetene.

De ulike aktivitetene integreres i opplæringa og tilpasses elevenes alder, nivå og repertoar.

Noen elever strever med mer med notelære enn med gehørspill og visa versa..

Variasjon mellom ulike tilnæringsmåter gir flere muligheter til mestring.

Deltagelse i ulike prosjekt bidrar til gode fellesskapsopplevelser og

større forståelse for andre kulturuttrykk.

PROGRESJON OG LÆRESTOFF:

I begynnelsen er undervisninga lek- basert (gjelder yngre elever).

Repertoaret består av kjente barnesanger, norsk og utenlandskfolkemusikk og egenproduserte stykker.

Etter hvert arbeider eleven også med originalstoff for instrumentet.

Elevenes egne ønsker og musikkpreferanser er et godt utgangspunkt for motivasjon.

De bør også få innblikk i ulike stilarter for å lære om sjangere de ennå ikke kjenner.

Etter at de har tilegnet seg basiskunnskap om ulike sjangere, kan eleven selv velge repertoar og tilnæringsmåte.

Ved behov kan det også lages en øveplan i samarbeid med elev og foreldre.

Eleven lærer mest av det som skjer mellom timene, og øving er en forutsetning for å oppleve mestring og musikkglede.

Lærebøker piano(eksempler):

Aktuelle forfattere på lærebøker -
nybegynnernivå:

Agnestig, Bastien, Åse

Søderqvist-Spering, David

Hirschberg, Salve Kallevig, Stein

Skøyeneie/Per Selberg.

Etter begynnernivå velges

lærestoff tilpasset elevens ønsker,
nivå og alder.

Lærebøker keyboard(eksempler):

Aktuelle lærebøker på
nybegynnernivå:

Kenneth Baker:

Den komplette keyboardspiller

Den komplette keyboard sangbok

Den komplette keyboard dinner

Jazz

Salve Kallevig: spill med akkorder

På videregående nivå velges

lærestoff tilpasset elevens ønsker,
nivå og alder.

1.1 Arbeidsmåter

Undervisningen foregår hver uke, hovedsakelig sammen i gruppe bestående av en til to elever eller individuelt. Flerhendig spill, sang, aktiv lytting, noteskriving og andre relevante skriveoppgaver være aktuelt. Det forventes at angitte notehefter og skrivebøker til bruk i undervisningen kjøpes i tiden rundt undervisningsstart. Elevene får lekser som skal forberedes til hver spilletime. Betydningen av å øve hjemme daglig står helt sentralt i undervisningen, og er avgjørende for elevens utvikling og tekniske ferdigheter. Å lære å øve, samt teknikker i hvordan man lærer utenat vektlegges dermed i undervisningen. Det forutsettes at eleven har daglig tilgang til og mulighet for å øve på et akustisk piano eller flygel (eventuelt digitalt piano) i hjemmet. Eleven bør delta på minst én, men gjerne to konserter i året - alene eller i samspill med andre. Konserter er en del av undervisningen.

1.2. Nybegynnere (fra ca. 8 år)

I den første tiden blir eleven gjort kjent med hvordan kroppen kan fungere best mulig i forhold til instrumentet. En veiledning i riktig arm og sittestilling er dermed et godt utgangspunkt. Demonstrering av pianoets mekanikk (hammer, strenger osv.) samt bevisstgjøring om hva som er opp og ned på klaviaturet (i henhold til tonehøyde) hører med i denne fasen. De første gangene kan man også ta utgangspunkt i en melodi som elevene kjenner, eksempelvis en kjent barnesang. Denne læres etter gehør. Gehørspill er en metode som tas i bruk i undervisningen som supplement til notelæring. Fingersetning og improvisert femtonespill på hvite og/eller svarte tangenter med hver hånd (eller bare høyre hånd til å begynne med) er ellers et nyttig utgangspunkt. Det legges vekt på en helhetlig begynderundervisning, med fokus på allsidighet og variasjon innen repertoar og metode. Undervisningen vil være individuelt tilpasset den enkelte elev så langt dette er mulig.

1.3. Notelære

Notelære er en forutsetning for pianoundervisningen. Å kunne beherske noter legger grunnlaget for senere tilegnelse av pianoets omfangsrike repertoar. Noter er også umiddelbart det viktigste teoretiske verktøyet, og det mest sentrale skriftspråket for musikk som finnes. Det er dermed uunnværlig for den musikalske kommunikasjonen i en gruppe eller mellom lærer og elev. Elevens kjennskap til og fortrolighet med noter utvikles parallelt med spillingen.

På timen skal eleven/læreren bruke en fast noteskrivebok, supplert eventuelt med tavle/plakater i undervisningsrommet. Å tegne G- og F-nøklene, samt alle noter med sine respektive verdier, kan i større eller mindre grad være et innslag i undervisningen. Noteverdiene, notelinjene, de enkleste dur og moll skalaene, fortegn, grunnakkorder, foredragstegn, taktarter og klapping av rytmer for gjenkjennelse av rytmemønstre -er alle grunnleggende emner og læringsaktiviteter innen notelære.

1.4. Repertoar

Det er et mål at eleven skal få kjennskap til flest mulige sjangere. Tradisjonell notelære suppleres dermed med akkord- og besifringsspill. Repertoaret består av alt fra klassiske stilarter, evergreens/populærmusikk, folkemusikk og viser/sanger til samtidens musikk. Pianoet står i en særstilling for et slikt repertoar, og det finnes en rekke pedagogisk anlagte spillebøker på markedet som på ulikt vis kombinerer notelære med kjente melodier. Valget av spillebøker kan variere en del fra lærer til lærer. Elevens interesser, forutsetninger og erfaringsmessige utgangspunkt er ofte avgjørende i valget av spillebok. Men læreren har også et ansvar som formidler av norsk og utenlandsk kulturarv, og vil gjøre eleven kjent med pianorepertoar som ikke blir fremført i like stor grad som tidligere. Et eksempel på dette er den norske sang- og viseskatten.

1.5. Den videre utviklingen

I denne fasen er det viktig å bygge videre på de grunnleggende tekniske og teoretiske ferdighetene som er opparbeidet. Således utforskes flest mulig av de resterende dur- og moll-skalaene og akkordene som eleven ikke er blitt gjort kjent med fra før. Vedlikehold og utvikling av tekniske ferdigheter har sin basis og kilde i ulike former for øvelsesstykker (etyder), og andre stykker som uttrykker ulike former for menneskelige inntrykk og uttrykk. Som en naturlig følge av dette utvides repertoaret. Men det er heller ikke uvanlig at den enkelte elev i denne fasen foretar sjangermessige valg og dermed foretrekker å arbeide mer med bestemte sjangere. Andre elever kan finne mer interesse i å utforske besifringsspill fremfor konvensjonelt pianospill med to nøkler.

1.6. Viderekommet nivå

De fleste av elevene på videregående nivå befinner seg aldersmessig på ungdomsskoletrinnet eller over. Men også yngre talenter forekommer på dette nivået, og betinger således et spesielt ansvar hos den enkelte lærer. Gruppespill kan fortsatt være aktuelt, men nå i form av kammermusikk og akkompagnement. Innholdet i spilletimen speiler i mest mulig grad en balanse mellom musikkteori, estetikk og teknikk. Når det gjelder musikk som fag, inneholder fagplanen et utvidet vokabular innen musikkterminologi. Innbefattet er også kjennskap til musikkhistoriske stilarter, epoker og form. Repertoarkunnskapen utvides og klavermusikkens kulturelle arv blir i økende grad vektlagt. Eksempelvis innføres kjennskap om polyfoni ved komponister som J. S. Bach (barokk, senbarokk, invensjoner, 'Das wohltemperierte Klavier'), L. v. Beethoven (klassisismen/wienerklassisismen, sonater), F. Chopin (romantikken, karakterstykker), Debussy (impresjonismen), Bartók (det 20. århundres musikk), jazz og samtidsmusikk. Norsk musikkhistorie innbefattes i dette bildet. Melder behovet seg, er det naturlig at eleven fortsetter studiene hos lærere med spesiell kompetanse innen jazz, improvisasjon og/eller klassisk. 4

2. Mål

Denne fagplanen forutsetter et undervisningsplanlegging med både faste og variable mål. Det betyr at noen mål er bestemt på forhånd, mens andre mål oppstår som følge av elevens progresjon, interesser og resultater.

Daglig øving i tilstrekkelig mengde er nødvendig om man befinner seg eller ønsker å befinne seg på viderekomet nivå i pianospill. For å oppnå eller ivareta dette er det nødvendig å videreutvikle evnen til selvstendig øving. Dette vil bidra til å forberede elever til videreutdanning innen musikkfaget på et høyere nivå.

Det er videre helt sentralt å arbeide med presentasjonsteknikk for å oppnå trygghet i konsertsituasjonen. Dette kan gjøres for eksempel gjennom gjentatte mindre og mer "uhøytydelige" konserter. Parallelt med spillingen pågår en modningsprosess som utvikler forståelsen av musikalsk form, stilarter, epoker og fremføring.

Ferdigheter innen prima vista-spill, memorering, og kammermusikk vil bidra til å skape trygghet i spillingen, noe som er nødvendig for å kunne frem-føre klavermusikk på høyest mulig teknisk og kunstnerisk nivå.

2.1. Generelle mål ved pianoundervisningen

For å favne de ulike pianoelever med den enkeltes forutsetninger inneholder undervisningsopplegget varierende former for mål. Noen mål er forutbestemte og tradisjonelt forankret i et mestringsmønster bestående av ulike stykker innen et repertoar, samt tekniske og teoretiske ferdigheter som prøves i form av spilleprøvene Diplom 1 eller 2.

Andre mål utformes i samsvar med den enkelte elevs utvikling. Målet skal være innen rekkevidde i forhold til elevens forutsetninger og forventninger. Det er ikke et mål at alle pianoelever skal utvikle seg til profesjonelle pianister, men talenter fordrer og fortjener et ansvar for oppfølging.

3. Organisering

3.1. Undervisningsformer

Alle pianoelever skal ha min 22,5 min undervisning.

I enkelte undervisningsuker kan timeplanen bli lagt om, til fordel for spesielle prosjekter.

3.2. Elever med ordinær elevplass i IK-skolen

Elever i **IK-skolen** undervises i gruppe eller i enetime, eller i en kombinasjon av gruppe- og enetimer. Selv om elevene har ordinære elevplasser, bør de være med i et fast samspill i eller utenfor **IK-skolen**

4. Vurdering og tilbakemelding

4.1. Veiledning

Læreren vil gi veiledning og informasjon til elever og foresatte. Aktuelle temaer kan eksempelvis være kjøp av instrument, stell og vedlikehold av instrumentet, eller spørsmål om helse, miljø og sikkerhet. Læreren kan også gi råd ved spørsmål om for eksempel øving, musikkinteresse og motivasjon.

4.2. Foreldresamtale

Alle instrumentalelever tilbys foreldresamtale med læreren per år. I denne samtalen gis det blant annet informasjon og veiledning i spørsmål om undervisningens innhold, om elevens progresjon og motivasjon, og om videre arbeid. Både fagplanen og andre dokumenter som vedrører selve undervisningen, er naturlige temaer for foreldresamtalen.